www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

Research Article /Araştırma Makalesi

An Examination of Şermin Yaşar's Büyüdüm Ben in Terms of Vocabulary and Readability

Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben Adlı Eserinin Söz Varlığı ve Okunabilirlik Açısından İncelenmesi

Nermin Er Aydemir[**]

Abstract: Language's vocabulary reflects the material and spiritual culture, conceptual framework, and worldview of the community that speaks it. In Turkish language classes, the goal is for students to enrich their lexicon and develop language awareness based on what they read, hear, and watch. In this context, literary works play a crucial role in the formation and preservation of culture. Children's literature also plays a vital role in fostering a love for and awareness of the native language, developing comprehension and expression skills, and cultivating a habit of reading and a love for reading. For this reason, children's literature must be appropriate for the child's developmental level, embody national and universal values, and possess linguistic and visual characteristics that contribute to the development of basic language skills. Today, there are many authors who write children's literature. One of these authors is Şermin Yaşar, who has written numerous works in the field of children's literature. With this objective in mind, this study aims to determine the readability level of Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben! by identifying the vocabulary elements (proverbs, idioms, and set phrases) found in the book. This study is a qualitative research project that employed the document analysis method. It can be stated that the analyzed work is rich in the use of idioms, proverbs, and set phrases. To determine the book's readability level, the readability formulas developed by Ateşman (1997) and Çetinkaya–Uzun (2010) were used. According to the Ateşman (1997) readability formula, the book examined in this study was determined to be at an easy-to-read level, while according to the Çetinkaya–Uzun (2010) readability formula, it was determined to be at an educational reading level. It was concluded that this work, which features a rich vocabulary and reflects the richness of the Turkish language, can be utilized in Turkish language education and in children's language development.

Keywords: Turkish Education, children's literature, vocabulary, readability, Şermin Yaşar.

Öz: Bir dilin söz varlığı o dili konuşan toplumun maddi ve manevi kültürünü, kavram evrenini ve dünya görüşünü yansıtmaktadır. Türkçe derslerinde öğrencilerin, okuduklarından ve dinledikleri/izlediklerinden hareketle söz varlığını zenginleştirmeleri ve dil bilincine ulaşmaları hedeflenmektedir. Bu bağlamda edebiyat

[**] Asst. Prof. Dr. Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of Education, Department of Turkish Education
Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
ORCID https://orcid.org/0000-0002-6406-3399
nermin.eraydemir@alanya.edu.tr

Cite as/ Atıf: Er Aydemir, N. (2026) An examination of Şermin Yaşar's Büyüdüm Ben in terms of vocabulary and readability / Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı eserinin söz varlığı ve okunabilirlik açısından incelenmesi. *Turkish Studies - Language and Literature*, *21*(Ö1), 2897-2934. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.95226
Received/Geliş: 02 March/Mart 2026
Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026
Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026
Checked by plagiarism software

CC BY NC

eserleri kültürün oluşmasında ve devamının sağlanmasında büyük öneme sahiptir. Çocuk edebiyatı kitapları da ana dil sevgisi ve bilincinin kazandırılmasında, anlama ve anlatma becerilerinin gelişiminde, okuma alışkanlığının ve sevgisinin kazandırılmasında önem taşımaktadır. Bu nedenle çocuk edebiyatı eserlerinin çocuğun gelişimsel düzeyine uygun, millî ve evrensel değerlere sahip, dilin temel becerilerinin gelişimine katkı sağlayacak dilsel ve görsel özelliklere sahip olması gerekmektedir. Günümüzde çocuk edebiyatına yönelik eser veren birçok yazar vardır. Bu yazarlardan birisi ise çocuk edebiyatı alanında birçok eseri olan Şermin Yaşar'dır. Bu hedef doğrultusunda araştırmada, Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben! adlı çocuk kitabında bulunan söz varlığı unsurları (atasözleri, deyimleri, kalıp sözleri) tespit edilerek kitabın okunabilirlik düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. İncelenen eserin deyimlerin, atasözlerinin ve kalıp sözlerin kullanımı açısından zengin olduğu söylenebilir. Eserin okunabilirlik seviyesini belirlemek için Ateşman (1997) ve Çetinkaya–Uzun (2010)'un okunabilirlik formülleri kullanılmıştır. Çalışmada ele alınan kitabın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre kolay okunabilir düzeyde, Çetinkaya–Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre de eğitsel okuma düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Söz varlığı unsurlarının yer aldığı ve Türkçenin zenginliğini yansıtan bu eserden Türkçe eğitiminde ve çocukların dil gelişiminde yararlanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, çocuk edebiyatı, söz varlığı, okunabilirlik, Şermin Yaşar.

Structured Abstract:

Language is not only grammatical data but also serves as an indicator and an integral part of the cultural sphere. In this context, Turkish also serves as an indicator of the Turkish cultural sphere. The key elements of Turkish that embody its cultural representational function constitute the language's vocabulary. The vocabulary elements found in the texts children read contribute to the enrichment of their vocabulary. "Children's books provide children with a rich linguistic environment appropriate for their development starting from an early age; they foster language awareness, sensitivity, and vocabulary." (Çer, 2020, p. 169). Kurudayıoğlu & Soysal (2016) emphasize that the development of students' vocabulary is of critical importance in terms of the effectiveness of both comprehension (understanding what they read or hear) and expression (oral and written communication) skills. For this reason, starting from the age of one, children must be exposed to texts that are appropriate for their nature, interests, and needs, as well as their linguistic and semantic worlds, and that reflect the beauty and expressive possibilities of the Turkish language (Sever, 2007). An individual's vocabulary plays a significant role in reading and comprehension. The concept of readability is also a term related to the concepts of reading and comprehension.

According to Ateşman (1997), readability refers to the ease or difficulty with which a reader understands a text. Readability is a multidimensional construct, and there are many variables that influence this process. These include syntax, word length, sentence length, word frequency, topic relevance, text organization, reading purpose, column width, line spacing, typeface, physical environment, the child's ability, and motivation to read. A review of the literature reveals that there are many formulas for determining the readability of a text. One of the formulas used in this study is the first readability formula developed for Turkish by Ateşman (1997). The other Turkish readability formula used in this study was developed by Çetinkaya-Uzun (2010).

The Turkish Language Curriculum (MEB 2024) aims to help students develop their appreciation for language and achieve linguistic awareness by enriching their vocabulary based on what they read, hear, and watch. In this context, the primary objective of this study is to highlight the functional use and readability of the vocabulary containing cultural codes in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben! within the continuity of Turkish cultural codes. The sub-objectives determined in line with the primary objective of the study are as follows:

1. What idioms appear in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben?

2. What proverbs appear in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben?

3. What set phrases appear in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben?

4. What is the readability level of Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben according to the readability formulas developed by Ateşman (1997) and Çetinkaya-Uzun (2010)?

The research was conducted using a qualitative research design. In this study, the 152 page children's literature book titled "Büyüdüm Ben!" by Şermin Yaşar, published by Kronik Kitap in 2026, was selected as the object of analysis. The work under examination was analyzed using the document analysis method. The analysis of the data drew upon the TDK Dictionary of Proverbs and Idioms, Ömer Asım Aksoy's Dictionary of Proverbs and Idioms, Hürriyet Gökdayı's article titled "Fixed Expressions in Turkish," and Semra Bayraktar's book titled "Fixed Expressions." The lexical items appearing in the book are presented within the example sentences in which they appear, along with their page numbers. In assessing the work's readability, the readability formula adapted into Turkish by Ateşman (1997) and the readability formula developed by Çetinkaya-Uzun (2010) were used. First, the number of sentences, words, and syllables in the book under examination were determined, and then the formulas were applied.

The formulas used in this study are as follows:

AVW: Average Word Length

AVS: Average Sentence Length

Ateşman (1997) Readability Formula: 198.825 - (40.175 × AVW) - (2.610 × AVS)

Çetinkaya-Uzun (2010) Readability Formula: 118.823 - (25.987 × WLW) - (0.971 × WTL)

The findings indicate that idioms and set phrases are used more frequently than proverbs in the children's literature work examined. Regarding readability, the findings show that the work is at the "easy" level with a readability score of 77.532 according to Ateşman's (1997) readability formula; and at an educational reading level with a readability score of 45.898 according to the Çetinkaya-Uzun (2010) readability formula. Examples of idioms found in the work under study are as follows:

Onların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim ölçüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

The proverb found in the work examined:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

The formulaic expressions found in the work examined are as follows:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

The Turkish Language Curriculum aims to help students enrich their vocabulary, develop a love of language, and enhance their linguistic awareness through the texts they read, listen to, and watch. In line with this objective, it is anticipated that texts selected from the children's book Büyüdüm Ben! and used by textbook authors in listening/viewing, speaking, and reading activities will contribute to the development of students' vocabulary, help them recognize the expressive possibilities of the Turkish language, foster an appreciation for language, and build their linguistic awareness.

Keywords: Turkish Education, children's literature, vocabulary, readability, Şermin Yaşar.

ملخص منظم:

لا تقتصر اللغة على كونها معطياتٍ نحوية فحسب، بل تؤدي أيضًا دورَ مؤشّرٍ على المجال الثقافي وجزءٍ لا يتجزأ منه. وفي هذا السياق، تُعدّ اللغة التركية أيضًا مؤشّرًا على المجال الثقافي التركي. وتتمثّل العناصر الأساسية في اللغة التركية التي تجسّد وظيفتها في تمثيل الثقافة في الثروة اللغوية والمفرداتية للغة. وتسهم عناصر الثروة اللغوية الموجودة في النصوص التي يقرؤها الأطفال في إثراء حصيلتهم من المفردات. «توفر كتب الأطفال للأطفال، منذ سن مبكرة، بيئة لغوية غنية ومناسبة لنموهم، كما تسهم في تنمية الوعي باللغة والحساسية تجاهها وإثراء المفردات» (Çer, 2020, p. 169).

،أن تنمية الثروة اللغوية لدى الطلاب تكتسب أهمية بالغة من حيث فاعلية مهارات الفهم Soysal (2016)و Kurudayıoğlu ويؤكد أي فهم ما يقرؤونه أو يسمعونه، ومهارات التعبير، أي التواصل الشفهي والكتابي. ولهذا السبب، ينبغي تعريض الأطفال، ابتداءً من سن السنة الواحدة، لنصوص تتلاءم مع طبيعتهم واهتماماتهم واحتياجاتهم وعوالمهم اللغوية والدلالية، وتعكس في الوقت نفسه جمال اللغة التركية وإمكاناتها التعبيرية (Sever, 2007).

.وتؤدي الثروة اللغوية للفرد دورًا مهمًا في القراءة والفهم. كما يُعدّ مفهوم قابلية القراءة مصطلحًا يرتبط بمفهومي القراءة والفهم

تشير قابلية القراءة إلى درجة السهولة أو الصعوبة التي يفهم بها القارئ نصًا ما. وتُعدّ قابلية القراءة ،Ateşman (1997) وفقًا لـ مفهومًا متعدد الأبعاد، إذ توجد العديد من المتغيرات التي تؤثر في هذه العملية. ومن بين هذه المتغيرات: البنية النحوية، وطول الكلمات، وطول ،الجمل، وتكرار الكلمات، ومدى ملاءمة الموضوع، وتنظيم النص، والغرض من القراءة، وعرض العمود، والتباعد بين الأسطر، ونوع الخط .والبيئة المادية، وقدرة الطفل، ودافعيته إلى القراءة

وتُظهر مراجعة الأدبيات وجود العديد من الصيغ المستخدمة لتحديد قابلية قراءة النصوص. ومن بين الصيغ المستخدمة في هذه أما الصيغة الأخرى لقابلية القراءة باللغة التركية والمستخدمة .(1997) Ateşman الدراسة أولُ صيغة لقابلية القراءة طُوّرت للغة التركية على يد .Çetinkaya-Uzun (2010) في هذه الدراسة، فقد طوّرها

يهدف منهج اللغة التركية (وزارة التربية الوطنية، 2024) إلى تمكين الطلاب من تنمية تقديرهم للغة والوصول إلى الوعي اللغوي من خلال إثراء حصيلتهم اللغوية استنادًا إلى ما يقرؤونه ويسمعونه ويشاهدونه. وفي هذا السياق، يتمثل الهدف الرئيس لهذه الدراسة في الكشف للكاتبة !Büyüdüm Ben عن الاستخدام الوظيفي للثروة اللغوية المتضمنة للرموز الثقافية، وكذلك مستوى قابليتها للقراءة في كتاب الأطفال وذلك في إطار استمرارية الرموز الثقافية التركية. وقد حُدّدت الأهداف الفرعية للدراسة بما يتوافق مع الهدف الرئيس على ،Şermin Yaşar :النحو الآتي

1. ما التعابير الاصطلاحية الواردة في كتاب الأطفال !Büyüdüm Ben للكاتبة Şermin Yaşar؟
2. ما الأمثال الواردة في كتاب الأطفال !Büyüdüm Ben للكاتبة Şermin Yaşar؟
3. ما العبارات المسكوكة الواردة في كتاب الأطفال !Büyüdüm Ben للكاتبة Şermin Yaşar؟
4. ما مستوى قابلية قراءة كتاب الأطفال !Büyüdüm Ben للكاتبة Şermin Yaşar وفقًا لصيغتي قابلية القراءة اللتين طوّرهما Çetinkaya-Uzun (2010)و Ateşman (1997)؟

Büyüdüm أُجري البحث وفق تصميم البحث النوعي. وفي هذه الدراسة، اختير كتاب أدب الأطفال المؤلف من 152 صفحة بعنوان Ben! عام 2026، ليكون موضوعًا للتحليل. وقد جرى تحليل العمل محل الدراسة Kronik Kitap والصادر عن دار ،Şermin Yaşar للكاتبة .باستخدام أسلوب تحليل الوثائق

Ömer Asım وكتاب ،(TDK) واستند تحليل البيانات إلى **قاموس الأمثال والتعابير الاصطلاحية** الصادر عن مؤسسة اللغة التركية بعنوان «**التعابير الثابتة في اللغة التركية**»، وكتاب Hürriyet Gökdayı المعنون **قاموس الأمثال والتعابير الاصطلاحية**، ومقال Aksoy ،بعنوان «**التعابير الثابتة**». وقد عُرضت العناصر المعجمية الواردة في الكتاب ضمن الجمل النموذجية التي ظهرت فيها Semra Bayraktar .مع الإشارة إلى أرقام الصفحات

لتناسب اللغة التركية، إلى جانب صيغة Ateşman (1997) وفي تقويم قابلية قراءة العمل، استُخدمت صيغة قابلية القراءة التي كيّفها وفي البداية، جرى تحديد عدد الجمل والكلمات والمقاطع الصوتية في الكتاب محل .Çetinkaya-Uzun (2010) قابلية القراءة التي طوّرها .الدراسة، ثم طُبّقت الصيغتان

:الصيغ المستخدمة في هذه الدراسة هي كما يأتي

متوسط طول الكلمة :AVW

متوسط طول الجملة :AVS

Ateşman (1997): معادلة قابلية القراءة لـ
198.825 - (40.175 × AVW) - (2.610 × AVS)

Çetinkaya-Uzun (2010): معادلة قابلية القراءة لـ
118.823 - (25.987 × WLW) - (0.971 × WTL)

.تشير النتائج إلى أن التعابير الاصطلاحية والعبارات المسكوكة تُستخدم في عمل أدب الأطفال محل الدراسة بوتيرة أكبر من الأمثال Ateşman وفيما يتعلق بقابلية القراءة، أظهرت النتائج أن العمل يقع ضمن مستوى «السهل»، إذ بلغ معامل قابلية القراءة 77.532 وفقًا لمعادلة وهو ما يضع العمل ضمن مستوى القراءة ،Çetinkaya-Uzun (2010) في حين بلغ معامل قابلية القراءة 45.898 وفقًا لمعادلة ،(1997) .التعليمية

:وفيما يأتي أمثلة على التعابير الاصطلاحية الواردة في العمل محل الدراسة

Onların gözünde ben <u>başının çaresine bakamayan</u>, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, <u>aklı bir karış havada</u> -dur bakayım nasıldı o- <u>ağzı açık ayran budalası</u> bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim ölçüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

المثل الوارد في العمل محل الدراسة:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

العبارات المسكوكة الواردة في العمل محل الدراسة هي كما يأتي:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

يهدف منهج اللغة التركية إلى مساعدة الطلاب على إثراء حصيلتهم اللغوية، وتنمية محبتهم للغة، وتعزيز وعيهم اللغوي من خلال النصوص التي يقرؤونها ويستمعون إليها ويشاهدونها. وانطلاقًا من هذا الهدف، يُتوقع أن تسهم النصوص المختارة من كتاب الأطفال Büyüdüm Ben! ،والتي يستخدمها مؤلفو الكتب المدرسية في أنشطة الاستماع/المشاهدة، والتحدث، والقراءة، في تنمية الثروة اللغوية لدى الطلاب .ومساعدتهم على التعرّف إلى الإمكانات التعبيرية للغة التركية، وتعزيز تقديرهم للغة، وتنمية وعيهم اللغوي

الكلمات المفتاحية: Şermin Yaşar ،تعليم اللغة التركية، أدب الأطفال، الثروة اللغوية، قابلية القراءة

Résumé Structuré:

La langue ne se limite pas à un ensemble de données grammaticales ; elle constitue également un indicateur et une composante à part entière de la sphère culturelle. Dans ce contexte, le turc constitue lui aussi un indicateur de la sphère culturelle turque. Les principaux éléments de la langue turque qui incarnent sa fonction de représentation culturelle constituent le vocabulaire de la langue. Les éléments lexicaux présents dans les textes lus par les enfants contribuent à l'enrichissement de leur vocabulaire. « Les livres pour enfants offrent, dès le plus jeune âge, un environnement linguistique riche et adapté au développement de l'enfant ; ils favorisent la conscience linguistique, la sensibilité à la langue et l'enrichissement du vocabulaire » (Çer, 2020, p. 169).

Kurudayıoğlu et Soysal (2016) soulignent que le développement du vocabulaire des élèves revêt une importance cruciale pour l'efficacité aussi bien des compétences de compréhension — comprendre ce qu'ils lisent ou entendent — que des compétences d'expression — communication orale et écrite. Pour cette raison, dès l'âge d'un an, les enfants doivent être exposés à des textes adaptés à leur nature, à leurs intérêts et à leurs besoins, ainsi qu'à leur univers linguistique et sémantique, et qui reflètent la richesse et les possibilités expressives de la langue turque (Sever, 2007).

Le vocabulaire d'un individu joue un rôle important dans la lecture et la compréhension. Le concept de lisibilité est également un terme étroitement lié aux notions de lecture et de compréhension.

Selon Ateşman (1997), la lisibilité désigne le degré de facilité ou de difficulté avec lequel un lecteur comprend un texte. La lisibilité est un concept multidimensionnel et de nombreuses variables influencent ce processus. Parmi celles-ci figurent la syntaxe, la longueur des mots, la longueur des phrases, la fréquence des mots, la pertinence du sujet, l'organisation du texte, l'objectif de lecture, la largeur des colonnes, l'espacement des lignes, la police de caractères, l'environnement physique, les capacités de l'enfant et sa motivation à lire. L'examen de la littérature montre qu'il existe de nombreuses formules permettant de déterminer la lisibilité d'un texte. L'une des formules utilisées dans cette étude est la première formule de lisibilité élaborée pour le turc par Ateşman (1997). L'autre formule de lisibilité appliquée au turc dans cette étude a été développée par Çetinkaya-Uzun (2010).

Le Programme d'enseignement de la langue turque (MEB, 2024) vise à aider les élèves à développer leur appréciation de la langue et à acquérir une conscience linguistique en enrichissant leur vocabulaire à partir de ce qu'ils lisent, entendent et regardent. Dans ce contexte, l'objectif principal de cette étude est de mettre en évidence l'usage fonctionnel et la lisibilité du vocabulaire comportant des codes culturels dans le livre pour enfants Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar, dans le cadre de la continuité des codes culturels turcs. Les sous-objectifs définis conformément à l'objectif principal de l'étude sont les suivants :

1. Quels sont les idiomes présents dans le livre pour enfants Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar ?
2. Quels sont les proverbes présents dans le livre pour enfants Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar ?
3. Quelles sont les expressions figées présentes dans le livre pour enfants Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar ?
4. Quel est le niveau de lisibilité du livre pour enfants Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar selon les formules de lisibilité élaborées par Ateşman (1997) et Çetinkaya-Uzun (2010) ?

La recherche a été menée selon une approche qualitative. Dans cette étude, l'ouvrage de littérature de jeunesse de 152 pages intitulé Büyüdüm Ben!, écrit par Şermin Yaşar et publié par Kronik Kitap en 2026, a été choisi comme objet d'analyse. L'œuvre examinée a été analysée au moyen de la méthode d'analyse documentaire. Pour l'analyse des données, ont été utilisés le Dictionnaire des proverbes et des expressions idiomatiques de la TDK, le Dictionnaire des proverbes et des expressions idiomatiques d'Ömer Asım Aksoy, l'article de Hürriyet Gökdayı intitulé « Les expressions figées en turc », ainsi que l'ouvrage de Semra Bayraktar intitulé « Les expressions figées ». Les éléments lexicaux relevés dans le livre sont présentés dans les phrases d'exemple où ils apparaissent, accompagnés de leurs numéros de page.

Pour évaluer la lisibilité de l'œuvre, la formule de lisibilité adaptée au turc par Ateşman (1997) ainsi que la formule de lisibilité élaborée par Çetinkaya-Uzun (2010) ont été utilisées. Tout d'abord, le nombre de phrases, de mots et de syllabes dans l'ouvrage examiné a été déterminé, puis les formules ont été appliquées.

Les formules utilisées dans cette étude sont les suivantes :

AVW : longueur moyenne des mots

AVS : longueur moyenne des phrases

Formule de lisibilité d'Ateşman (1997): 198.825 - (40.175 × AVW) - (2.610 × AVS)

Formule de lisibilité de Çetinkaya-Uzun (2010) : 118.823 - (25.987 × WLW) - (0.971 × WTL)

Les résultats indiquent que les expressions idiomatiques et les expressions figées sont utilisées plus fréquemment que les proverbes dans l'œuvre de littérature de jeunesse examinée. En ce qui concerne la lisibilité, les résultats montrent que l'œuvre se situe au niveau « facile », avec un score de lisibilité de 77.532 selon la formule d'Ateşman (1997), et au niveau de lecture éducative, avec un score de lisibilité de 45.898 selon la formule de Çetinkaya-Uzun (2010).

Voici quelques exemples d'expressions idiomatiques relevées dans l'œuvre étudiée :

Onların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim ölçüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

Le proverbe relevé dans l'œuvre examinée :

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

Les expressions figées relevées dans l'œuvre examinée sont les suivantes :

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

Le Programme d'enseignement de la langue turque vise à aider les élèves à enrichir leur vocabulaire, à développer leur goût pour la langue et à renforcer leur conscience linguistique grâce aux textes qu'ils lisent, écoutent et regardent. Conformément à cet objectif, il est prévu que les textes sélectionnés dans le livre pour enfants Büyüdüm Ben! et utilisés par les auteurs de manuels scolaires dans des activités d'écoute/de visionnage, d'expression orale et de lecture contribuent au développement du vocabulaire des élèves, les aident à reconnaître les possibilités expressives de la langue turque, favorisent leur appréciation de la langue et renforcent leur conscience linguistique.

Mots-clés: Enseignement du turc, littérature de jeunesse, vocabulaire, lisibilité, Şermin Yaşar.

Resumen Estructurado:

La lengua no constituye únicamente un conjunto de datos gramaticales, sino que también funciona como un indicador y una parte integral del ámbito cultural. En este contexto, el turco también actúa como un indicador del ámbito cultural turco. Los principales elementos del turco que encarnan su función de representación cultural conforman el vocabulario de la lengua. Los elementos léxicos presentes en los textos que leen los niños contribuyen al enriquecimiento de su vocabulario. «Los libros infantiles proporcionan a los niños, desde una edad temprana, un entorno lingüístico rico y adecuado para su desarrollo; fomentan la conciencia lingüística, la sensibilidad hacia la lengua y el desarrollo del vocabulario» (Çer, 2020, p. 169).

Kurudayıoğlu y Soysal (2016) subrayan que el desarrollo del vocabulario de los estudiantes reviste una importancia fundamental para la eficacia tanto de las habilidades de comprensión —comprender lo que leen o escuchan— como de las habilidades de expresión —comunicación oral y escrita—. Por esta razón, desde

el primer año de vida, los niños deben estar expuestos a textos adecuados a su naturaleza, intereses y necesidades, así como a su mundo lingüístico y semántico, y que reflejen la belleza y las posibilidades expresivas de la lengua turca (Sever, 2007).

El vocabulario de un individuo desempeña un papel importante en la lectura y la comprensión. El concepto de legibilidad también es un término relacionado con los conceptos de lectura y comprensión.

Según Ateşman (1997), la legibilidad se refiere al grado de facilidad o dificultad con que un lector comprende un texto. La legibilidad es un concepto multidimensional y existen numerosas variables que influyen en este proceso. Entre ellas se encuentran la sintaxis, la longitud de las palabras, la longitud de las oraciones, la frecuencia de las palabras, la pertinencia del tema, la organización del texto, el propósito de la lectura, el ancho de la columna, el espaciado entre líneas, el tipo de letra, el entorno físico, la capacidad del niño y su motivación para leer. La revisión de la literatura muestra que existen numerosas fórmulas para determinar la legibilidad de un texto. Una de las fórmulas utilizadas en este estudio es la primera fórmula de legibilidad desarrollada para el turco por Ateşman (1997). La otra fórmula de legibilidad para el turco utilizada en este estudio fue desarrollada por Çetinkaya-Uzun (2010).

El Programa de Enseñanza de la Lengua Turca (MEB, 2024) tiene como objetivo ayudar a los estudiantes a desarrollar su aprecio por la lengua y alcanzar una conciencia lingüística mediante el enriquecimiento de su vocabulario a partir de lo que leen, escuchan y observan. En este contexto, el objetivo principal de este estudio es poner de relieve el uso funcional y la legibilidad del vocabulario que contiene códigos culturales en el libro infantil Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar, dentro de la continuidad de los códigos culturales turcos. Los subobjetivos establecidos de acuerdo con el objetivo principal del estudio son los siguientes:

1. ¿Qué expresiones idiomáticas aparecen en el libro infantil Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar?
2. ¿Qué proverbios aparecen en el libro infantil Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar?
3. ¿Qué expresiones fijas aparecen en el libro infantil Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar?
4. ¿Cuál es el nivel de legibilidad del libro infantil Büyüdüm Ben! de Şermin Yaşar según las fórmulas de legibilidad desarrolladas por Ateşman (1997) y Çetinkaya-Uzun (2010)?

La investigación se llevó a cabo mediante un diseño de investigación cualitativa. En este estudio, se seleccionó como objeto de análisis el libro de literatura infantil de 152 páginas titulado Büyüdüm Ben!, escrito por Şermin Yaşar y publicado por Kronik Kitap en 2026. La obra objeto de estudio fue analizada mediante el método de análisis documental. Para el análisis de los datos se recurrió al Diccionario de proverbios y expresiones idiomáticas de la TDK, al Diccionario de proverbios y expresiones idiomáticas de Ömer Asım Aksoy, al artículo de Hürriyet Gökdayı titulado "Expresiones fijas en turco" y al libro de Semra Bayraktar titulado "Expresiones fijas". Los elementos léxicos que aparecen en el libro se presentan dentro de las oraciones de ejemplo en las que se encuentran, junto con los números de página correspondientes.

Para evaluar la legibilidad de la obra, se utilizaron la fórmula de legibilidad adaptada al turco por Ateşman (1997) y la fórmula de legibilidad desarrollada por Çetinkaya-Uzun (2010). En primer lugar, se determinó el número de oraciones, palabras y sílabas de la obra examinada y, posteriormente, se aplicaron las fórmulas.

Las fórmulas utilizadas en este estudio son las siguientes:

AVW: Longitud media de las palabras

AVS: Longitud media de las oraciones

Fórmula de legibilidad de Ateşman (1997): $198.825 - (40.175 \times AVW) - (2.610 \times AVS)$

Fórmula de legibilidad de Çetinkaya-Uzun (2010): $118.823 - (25.987 \times WLW) - (0.971 \times WTL)$

Los resultados indican que las expresiones idiomáticas y las expresiones fijas se utilizan con mayor frecuencia que los proverbios en la obra de literatura infantil examinada. En cuanto a la legibilidad, los resultados muestran que la obra se encuentra en el nivel "fácil", con una puntuación de legibilidad de 77.532

según la fórmula de Ateşman (1997), y en el nivel de lectura educativa, con una puntuación de legibilidad de 45.898 según la fórmula de Çetinkaya-Uzun (2010).

A continuación, se presentan algunos ejemplos de expresiones idiomáticas encontradas en la obra objeto de estudio:

Onların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim ölçüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

El proverbio encontrado en la obra examinada:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

Las expresiones fijas encontradas en la obra examinada son las siguientes:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

El Programa de Enseñanza de la Lengua Turca tiene como objetivo ayudar a los estudiantes a enriquecer su vocabulario, desarrollar el gusto por la lengua y fortalecer su conciencia lingüística mediante los textos que leen, escuchan y observan. En consonancia con este objetivo, se prevé que los textos seleccionados del libro infantil Büyüdüm Ben! y utilizados por los autores de libros de texto en actividades de escucha/visionado, expresión oral y lectura contribuyan al desarrollo del vocabulario de los estudiantes, les ayuden a reconocer las posibilidades expresivas de la lengua turca, fomenten su aprecio por la lengua y fortalezcan su conciencia lingüística.

Palabras clave: enseñanza del turco, literatura infantil, vocabulario, legibilidad, Şermin Yaşar.

结构化摘要：

语言不仅仅是语法信息的集合，同时也是文化领域的表征，并且是文化的重要组成部分。在这一背景下，土耳其语同样可以被视为土耳其文化领域的重要表征。土耳其语中体现其文化表征功能的核心要素构成了该语言的词汇体系。儿童所阅读文本中的词汇要素有助于丰富其词汇量。“儿童

读物从幼儿时期起就为儿童提供符合其发展特点的丰富语言环境，并有助于培养儿童的语言意识、语言敏感性以及词汇能力。”（Çer, 2020, p. 169）。

Kurudayıoğlu 和 Soysal（2016）强调，学生词汇能力的发展对于理解技能（理解所读或所听内容）和表达技能（口头与书面交流）的有效发展具有至关重要的意义。因此，从一岁开始，儿童就应接触符合其自身特点、兴趣和需求，以及其语言与语义世界的文本，同时这些文本还应能够体现土耳其语之美及其丰富的表达可能性（Sever, 2007）。

个体的词汇量在阅读与理解过程中发挥着重要作用。“可读性”这一概念也与阅读和理解这两个概念密切相关。

根据 Ateşman（1997）的定义，可读性是指读者理解文本时所感受到的容易程度或困难程度。可读性是一个多维度的概念，其形成过程受到多种变量的影响。这些变量包括句法结构、词长、句长、词频、主题相关性、文本组织方式、阅读目的、栏宽、行距、字体、物理环境、儿童的能力以及阅读动机。对相关文献的梳理表明，用于测定文本可读性的公式有很多。本研究所采用的公式之一，是 Ateşman（1997）为土耳其语开发的第一套可读性公式。研究中使用的另一套土耳其语可读性公式则由 Çetinkaya-Uzun（2010）开发。

《土耳其语课程标准》（MEB，2024）旨在通过学生所阅读、聆听和观看的内容来丰富其词汇量，培养其对语言的欣赏，并提升其语言意识。在此背景下，本研究的主要目的，是在土耳其文化编码延续性的框架下，揭示 Şermin Yaşar 的儿童读物 Büyüdüm Ben! 中包含文化编码的词汇在功能性使用和可读性方面的特点。围绕这一主要目的，本研究确定了以下子目标：

1. Şermin Yaşar 的儿童读物 Büyüdüm Ben! 中出现了哪些惯用语？
2. Şermin Yaşar 的儿童读物 Büyüdüm Ben! 中出现了哪些谚语？
3. Şermin Yaşar 的儿童读物 Büyüdüm Ben! 中出现了哪些固定表达？
4. 根据 Ateşman（1997）和 Çetinkaya-Uzun（2010）所提出的可读性公式，Şermin Yaşar 的儿童读物 Büyüdüm Ben! 的可读性水平如何？

本研究采用定性研究设计。在本研究中，选取 Şermin Yaşar 创作、Kronik Kitap 于 2026 年出版的 152 页儿童文学作品 《Büyüdüm Ben!》 作为分析对象。研究采用文献分析法对该作品进行分析。在数据分析过程中，参考了土耳其语言协会（TDK）的《谚语与惯用语词典》、Ömer Asım Aksoy 的《谚语与惯用语词典》、Hürriyet Gökdayı 的论文《土耳其语中的固定表达》以及 Semra Bayraktar 的著作《固定表达》。书中出现的词汇项目均结合其所在的例句进行呈现，并标明相应的页码。

在评估该作品的可读性时，采用了 Ateşman（1997）为土耳其语改编的可读性公式以及 Çetinkaya-Uzun（2010）所开发的可读性公式。首先确定所研究作品中的句子数、词数和音节数，随后应用相关公式进行计算。

本研究使用的公式如下：

AVW：平均词长

AVS：**平均句**长

Ateşman（1997）**可**读性公式：
198.825 - (40.175 × AVW) - (2.610 × AVS)

Çetinkaya-Uzun（2010）**可**读性公式：
118.823 - (25.987 × WLW) - (0.971 × WTL)

研究结果表明，在所考察的儿童文学作品中，惯用语和固定表达的使用频率高于谚语。在可读性方面，研究结果显示，根据 Ateşman（1997）**的可**读性公式，该作品的可读性得分为 77.532，**属于“容易”水平**；**根据** Çetinkaya-Uzun（2010）**的可**读性公式，该作品的可读性得分为 45.898，处于**教学性**阅读水平。

所研究作品中出现的惯用语示例如下：

Onların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim ölçüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

所研究作品中出现的谚语：

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

所研究作品中出现的固定表达如下：

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

《**土耳其**语课程标准》旨在通过学生所阅读、聆听和观看的文本，帮助他们丰富词汇量，培养对语言的热爱，并增强语言意识。与这一目标相一致，预计教材编写者从儿童读物 《Büyüdüm

Ben!》 中选取并用于听力/观看、口语和阅读活动的文本，将有助于发展学生的词汇能力，帮助他们认识土耳其语的表达可能性，培养他们对语言的欣赏，并提升其语言意识。

关键词： 土耳其语教育，儿童文学，词汇，可读性，Şermin Yaşar。

Структурированное Резюме:

Язык представляет собой не только совокупность грамматических данных, но также служит показателем и неотъемлемой частью культурной сферы. В этом контексте турецкий язык также выступает показателем турецкого культурного пространства. Ключевые элементы турецкого языка, воплощающие его функцию культурной репрезентации, составляют словарный состав языка. Лексические элементы, содержащиеся в текстах, которые читают дети, способствуют обогащению их словарного запаса. «Детские книги с раннего возраста обеспечивают ребёнку богатую языковую среду, соответствующую его развитию; они способствуют формированию языкового сознания, языковой чувствительности и развитию словарного запаса» (Çer, 2020, p. 169).

Kurudayıoğlu и Soysal (2016) подчёркивают, что развитие словарного запаса учащихся имеет критически важное значение для эффективности как навыков понимания — понимания прочитанного или услышанного, — так и навыков выражения мысли — устного и письменного общения. По этой причине начиная с одного года дети должны знакомиться с текстами, соответствующими их природе, интересам и потребностям, а также их языковому и смысловому миру и отражающими красоту и выразительные возможности турецкого языка (Sever, 2007).

Словарный запас человека играет важную роль в процессе чтения и понимания текста. Понятие читаемости также тесно связано с понятиями чтения и понимания.

Согласно Ateşman (1997), читаемость означает степень лёгкости или трудности, с которой читатель понимает текст. Читаемость представляет собой многомерное понятие, и на этот процесс влияет множество переменных. К ним относятся синтаксис, длина слов, длина предложений, частотность слов, соответствие теме, организация текста, цель чтения, ширина колонки, межстрочный интервал, шрифт, физическая среда, способности ребёнка и его мотивация к чтению. Обзор научной литературы показывает, что существует множество формул для определения читаемости текста. Одной из формул, используемых в данном исследовании, является первая формула читаемости, разработанная Ateşman (1997) для турецкого языка. Другая формула читаемости для турецкого языка, применяемая в настоящем исследовании, была разработана Çetinkaya-Uzun (2010).

Программа обучения турецкому языку (MEB, 2024) направлена на то, чтобы помочь учащимся развивать интерес и положительное отношение к языку, а также формировать языковое сознание посредством обогащения словарного запаса на основе прочитанного, услышанного и просмотренного ими материала. В этом контексте основной целью данного исследования является выявление функционального использования и уровня читаемости лексики, содержащей культурные коды, в детской книге Şermin Yaşar Büyüdüm Ben! в рамках преемственности турецких культурных кодов. Подцели, определённые в соответствии с основной целью исследования, сформулированы следующим образом:

1. Какие идиоматические выражения встречаются в детской книге Şermin Yaşar Büyüdüm Ben!?
2. Какие пословицы встречаются в детской книге Şermin Yaşar Büyüdüm Ben!?
3. Какие устойчивые выражения встречаются в детской книге Şermin Yaşar Büyüdüm Ben!?
4. Каков уровень читаемости детской книги Şermin Yaşar Büyüdüm Ben! согласно формулам читаемости, разработанным Ateşman (1997) и Çetinkaya-Uzun (2010)?

Исследование было проведено с использованием качественного исследовательского дизайна. В качестве объекта анализа в данном исследовании была выбрана 152-страничная книга детской литературы Büyüdüm Ben!, написанная Şermin Yaşar и опубликованная издательством Kronik Kitap в 2026 году. Исследуемое произведение было проанализировано методом анализа документов. При анализе данных использовались «Словарь пословиц и идиоматических выражений» Турецкого лингвистического общества (TDK), «Словарь пословиц и идиоматических выражений» Ömer Asım Aksoy, статья Hürriyet Gökdayı «Устойчивые выражения в турецком языке», а также книга Semra Bayraktar «Устойчивые выражения». Лексические единицы, встречающиеся в книге, представлены в составе предложений-примеров, в которых они употребляются, с указанием соответствующих номеров страниц.

Для оценки читаемости произведения использовались формула читаемости, адаптированная для турецкого языка Ateşman (1997), и формула читаемости, разработанная Çetinkaya-Uzun (2010). Сначала было определено количество предложений, слов и слогов в исследуемой книге, после чего были применены соответствующие формулы.

Формулы, использованные в данном исследовании, представлены ниже:

AVW: средняя длина слова

AVS: средняя длина предложения

Формула читаемости Ateşman (1997): 198.825 - (40.175 × AVW) - (2.610 × AVS)

Формула читаемости Çetinkaya-Uzun (2010): 118.823 - (25.987 × WLW) - (0.971 × WTL)

Результаты исследования показывают, что в рассматриваемом произведении детской литературы идиоматические и устойчивые выражения используются чаще, чем пословицы. Что касается читаемости, результаты свидетельствуют о том, что согласно формуле читаемости Ateşman (1997) произведение имеет показатель читаемости 77.532 и относится к уровню «лёгкий». Согласно формуле читаемости Çetinkaya-Uzun (2010), показатель читаемости составляет 45.898, что соответствует уровню учебного чтения.

Примеры идиоматических выражений, обнаруженных в исследуемом произведении, приведены ниже:

Onların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim ölçüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

Пословица, встречающаяся в исследуемом произведении:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

Устойчивые выражения, встречающиеся в исследуемом произведении, представлены ниже:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

Программа обучения турецкому языку направлена на то, чтобы помочь учащимся обогащать свой словарный запас, развивать любовь к языку и укреплять языковое сознание посредством текстов, которые они читают, слушают и смотрят. В соответствии с этой целью предполагается, что тексты, отобранные из детской книги Büyüdüm Ben! и используемые авторами учебников в заданиях по аудированию/просмотру, говорению и чтению, будут способствовать развитию словарного запаса учащихся, помогут им осознать выразительные возможности турецкого языка, сформируют положительное отношение к языку и укрепят их языковое сознание.

Ключевые слова: преподавание турецкого языка, детская литература, словарный запас, читаемость, Şermin Yaşar.

संरचित सारांश:

भाषा केवल व्याकरणिक तथ्यों का समूह नहीं है, बल्कि यह सांस्कृतिक क्षेत्र का एक संकेतक और उसका अभिन्न अंग भी है। इस संदर्भ में, तुर्की भाषा भी तुर्की सांस्कृतिक क्षेत्र का एक संकेतक मानी जाती है। तुर्की भाषा के वे प्रमुख तत्व, जो उसकी सांस्कृतिक प्रतिनिधित्व की भूमिका को मूर्त रूप देते हैं, भाषा की शब्द-संपदा का निर्माण करते हैं। बच्चों द्वारा पढ़े जाने वाले पाठों में उपस्थित शब्द-संपदा के तत्व उनके शब्द-भंडार को समृद्ध करने में योगदान देते हैं। "बाल साहित्य की पुस्तकें बच्चों को प्रारंभिक आयु से ही उनके विकास के अनुकूल समृद्ध भाषिक वातावरण प्रदान करती हैं; वे भाषा-जागरूकता, भाषिक संवेदनशीलता और शब्द-संपदा के विकास को बढ़ावा देती हैं" (Çer, 2020, p. 169)।

Kurudayıoğlu और Soysal (2016) इस बात पर बल देते हैं कि विद्यार्थियों की शब्द-संपदा का विकास, समझने की क्षमताओं—अर्थात् पढ़ी या सुनी गई सामग्री को समझने—और अभिव्यक्ति की क्षमताओं—अर्थात् मौखिक और लिखित संप्रेषण—दोनों की प्रभावशीलता के लिए अत्यंत महत्वपूर्ण है। इसी कारण, एक वर्ष की आयु से ही बच्चों को ऐसे पाठों से परिचित कराया जाना चाहिए जो उनकी प्रकृति, रुचियों और आवश्यकताओं के साथ-साथ उनके भाषिक और अर्थ-संसार के अनुरूप हों तथा तुर्की भाषा की सुंदरता और उसकी अभिव्यक्तिपरक संभावनाओं को प्रतिबिंबित करें (Sever, 2007)। किसी व्यक्ति की शब्द-संपदा पढ़ने और समझने की प्रक्रिया में महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है। पठनीयता की अवधारणा भी पढ़ने और समझने की अवधारणाओं से संबंधित है।

Ateşman (1997) के अनुसार, पठनीयता से आशय उस सहजता या कठिनाई से है जिसके साथ कोई पाठक किसी पाठ को समझता है। पठनीयता एक बहुआयामी अवधारणा है और इस प्रक्रिया को प्रभावित करने वाले अनेक कारक होते हैं। इनमें वाक्यविन्यास, शब्दों की लंबाई, वाक्यों की लंबाई, शब्द-आवृत्ति, विषय की प्रासंगिकता, पाठ-संगठन, पढ़ने का उद्देश्य, स्तंभ की चौड़ाई, पंक्तियों के बीच की दूरी, अक्षर-रूप, भौतिक वातावरण, बच्चे की क्षमता और पढ़ने की प्रेरणा शामिल हैं। साहित्य की समीक्षा से पता चलता है कि किसी पाठ की पठनीयता निर्धारित करने के लिए अनेक सूत्र उपलब्ध हैं। इस अध्ययन में प्रयुक्त सूत्रों में से एक Ateşman (1997) द्वारा तुर्की भाषा के लिए विकसित किया गया पहला पठनीयता सूत्र है। इस अध्ययन में प्रयुक्त दूसरी तुर्की पठनीयता सूत्र Çetinkaya-Uzun (2010) द्वारा विकसित किया गया था।

तुर्की भाषा पाठ्यक्रम (MEB, 2024) का उद्देश्य विद्यार्थियों द्वारा पढ़ी, सुनी और देखी गई सामग्री के आधार पर उनकी शब्द-संपदा को समृद्ध करते हुए उनमें भाषा के प्रति सराहना विकसित करना और भाषिक जागरूकता उत्पन्न करना है। इस संदर्भ में, इस अध्ययन का मुख्य उद्देश्य तुर्की सांस्कृतिक कूटों की निरंतरता के परिप्रेक्ष्य में Şermin Yaşar की बाल पुस्तक Büyüdüm Ben! में निहित सांस्कृतिक कूटों वाले शब्द-भंडार के कार्यात्मक प्रयोग और पठनीयता को उजागर करना है। अध्ययन के मुख्य उद्देश्य के अनुरूप निर्धारित उप-उद्देश्य निम्नलिखित हैं:

1. Şermin Yaşar की बाल पुस्तक Büyüdüm Ben! में कौन-कौन से मुहावरे पाए जाते हैं?

2. Şermin Yaşar की बाल पुस्तक Büyüdüm Ben! में कौन-कौन सी कहावतें पाई जाती हैं?

3. Şermin Yaşar की बाल पुस्तक Büyüdüm Ben! में कौन-कौन से स्थिर अभिव्यक्तियाँ पाई जाती हैं?

4. Ateşman (1997) और Çetinkaya-Uzun (2010) द्वारा विकसित पठनीयता सूत्रों के अनुसार Şermin Yaşar की बाल पुस्तक Büyüdüm Ben! का पठनीयता स्तर क्या है?

यह शोध गुणात्मक अनुसंधान अभिकल्प का उपयोग करके किया गया। इस अध्ययन में Şermin Yaşar द्वारा लिखित और Kronik Kitap द्वारा 2026 में प्रकाशित 152 पृष्ठों की बाल साहित्य पुस्तक Büyüdüm Ben! को विश्लेषण की वस्तु के रूप में चुना गया। अध्ययनाधीन कृति का विश्लेषण दस्तावेज़ विश्लेषण पद्धति का उपयोग करके किया गया। डेटा के विश्लेषण में TDK के कहावतों और मुहावरों के शब्दकोश, Ömer Asım Aksoy के कहावतों और मुहावरों के शब्दकोश, Hürriyet Gökdayı के "तुर्की भाषा में स्थिर अभिव्यक्तियाँ" शीर्षक लेख तथा Semra Bayraktar की "स्थिर अभिव्यक्तियाँ" शीर्षक पुस्तक का उपयोग किया गया। पुस्तक में पाए जाने वाले शब्द-संपदा संबंधी तत्वों को उन उदाहरण वाक्यों के साथ प्रस्तुत किया गया है जिनमें वे प्रयुक्त हुए हैं, साथ ही उनके पृष्ठ क्रमांक भी दिए गए हैं।

कृति की पठनीयता का मूल्यांकन करने के लिए Ateşman (1997) द्वारा तुर्की भाषा के अनुरूप रूपांतरित पठनीयता सूत्र तथा Çetinkaya-Uzun (2010) द्वारा विकसित पठनीयता सूत्र का उपयोग किया गया। सर्वप्रथम अध्ययनाधीन पुस्तक में वाक्यों, शब्दों और अक्षरांशों की संख्या निर्धारित की गई, और इसके बाद संबंधित सूत्रों को लागू किया गया।

इस अध्ययन में प्रयुक्त सूत्र निम्नलिखित हैं:

AVW: औसत शब्द लंबाई

AVS: औसत वाक्य लंबाई

Ateşman (1997) पठनीयता सूत्र: 198.825 - (40.175 × AVW) - (2.610 × AVS)

Çetinkaya-Uzun (2010) पठनीयता सूत्र: 118.823 - (25.987 × WLW) - (0.971 × WTL)

निष्कर्षों से पता चलता है कि अध्ययनाधीन बाल साहित्य कृति में कहावतों की तुलना में मुहावरों और स्थिर अभिव्यक्तियों का प्रयोग अधिक बार किया गया है। पठनीयता के संदर्भ में, निष्कर्ष दर्शाते हैं कि Ateşman (1997) के पठनीयता सूत्र के अनुसार कृति का पठनीयता स्कोर 77.532 है और यह "सरल" स्तर पर है; जबकि Çetinkaya-Uzun (2010) के पठनीयता सूत्र के अनुसार इसका पठनीयता स्कोर 45.898 है और यह शैक्षिक पठन स्तर पर स्थित है।

अध्ययनाधीन कृति में पाए गए मुहावरों के उदाहरण निम्नलिखित हैं:

Onların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim ölçüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

अध्ययनाधीन कृति में पाई गई कहावत:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

अध्ययनाधीन कृति में पाए गए स्थिर अभिव्यक्तियाँ निम्नलिखित हैं:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

तुर्की भाषा पाठ्यक्रम का उद्देश्य विद्यार्थियों द्वारा पढ़े, सुने और देखे जाने वाले पाठों के माध्यम से उनकी शब्द-संपदा को समृद्ध करना, भाषा के प्रति प्रेम विकसित करना और उनकी भाषिक जागरूकता को बढ़ाना है। इस उद्देश्य के अनुरूप यह अपेक्षा की जाती है कि बाल पुस्तक Büyüdüm Ben! से चयनित तथा पाठ्यपुस्तक लेखकों द्वारा श्रवण/दृश्यावलोकन, बोलने और पठन गतिविधियों में उपयोग किए जाने वाले पाठ विद्यार्थियों की शब्द-संपदा के विकास में योगदान देंगे, उन्हें तुर्की भाषा की अभिव्यक्तिपरक संभावनाओं को पहचानने में सहायता करेंगे, भाषा के प्रति सराहना विकसित करेंगे और उनकी भाषिक जागरूकता को सुदृढ़ करेंगे।

मुख्य शब्द: तुर्की भाषा शिक्षा, बाल साहित्य, शब्द-संपदा, पठनीयता, Şermin Yaşar।

Yapılandırılmış Özet:

Dil, dilbilgisel veri olmanın yanı sıra kültür evreninin göstergesi ve birleşeni olma özelliği de taşımaktadır. Bu bağlamda Türkçe de Türk kültür evreninin göstergesi olmaktadır. Türkçenin kültürel temsil özelliğine sahip önemli yapılar, Türkçenin söz varlığını oluşturmaktadır. Söz varlığının gelişmesinde çocukların okudukları metinlerde bulunan söz varlığı unsurları, onların söz varlığının zenginleşmesine katkı sağlamaktadır. "Çocuk kitapları, erken dönemden başlayarak çocuklara onların gelişimlerine uygun zengin bir dil çevresi sunar; dil bilincini, duyarlığını ve söz varlığını geliştirir." (Çer, 2020, s. 169). Kurudayıoğlu & Soysal (2016), öğrencilerin söz varlığı gelişiminin, hem anlama (okuduğunu/dinlediğini kavrama) hem de anlatma (sözlü/yazılı ifade) becerilerinin etkililiği açısından kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, çocukların bir yaşından başlayarak onların doğasına, ilgi ve gereksinmelerine, dil ve anlam evrenlerine uygun, Türkçenin güzelliğini ve anlatım olanaklarını yansıtan metinlerle karşılaşması gerekmektedir (Sever, 2007). Kişinin sahip olduğu söz varlığı okuma, okuduğunu anlamasında önemli bir yere sahiptir. Okunabilirlik kavramı da okuma ve anlama kavramı ile ilişkili bir terimdir. Ateşman'a (1997) göre okunabilirlik, okuyan tarafından metinlerin kolay ya da güç anlaşılır olma durumudur. Okunabilirlik çok boyutlu bir yapıya sahip olup bu süreci etkileyen pek çok değişken bulunmaktadır. Bunlar; sözdizimi, sözcük uzunluğu, tümce uzunluğu, sözcük sıklığı, konu önemi, metnin düzenlenmesi, okuma amacı, sütun genişliği satır aralığı, baskı biçimi, fiziksel ortam, çocuğun becerisi ve okuma isteği olarak belirtilmektedir. Alan yazını incelendiğinde bir metnin okunabilirliğini belirlemek için birçok formül bulunmaktadır. Bu araştırmada da kullanılan formüllerden biri Ateşman (1997) tarafından Türkçe için geliştirilmiş olan ilk okunabilirlik formülüdür. Bu araştırmada kullanılan diğer Türkçe okunabilirlik formülü ise Çetinkaya-Uzun (2010)'a aittir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB 2024), öğrencilerin okuduklarından, dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle söz varlıklarını zenginleştirerek dil zevklerini geliştirmeleri ve dil bilincine ulaşmaları amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, Türk kültür kodlarının devamlılığında Şermin Yaşar'ın "Büyüdüm Ben" adlı çocuk kitabının içerisindeki kültür kodlarını barındıran

söz varlığının işlevsel kullanımını ve okunabilirliğini ortaya koymaktır. Çalışmanın temel amacına bağlı olarak belirlenen alt amaçlar ise şunlardır:

1. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabında yer alan deyimler nelerdir?

2. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabında yer alan atasözleri nelerdir?

3. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabında yer alan kalıp sözler nelerdir?

4. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabının Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik düzeyi nedir?

Araştırma, nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Bu çalışmada Şermin Yaşar'ın Kronik Kitap'tan 2026 yılında yayımlanan 152 sayfadan oluşan "Büyüdüm Ben!" isimli çocuk edebiyatı kitabı araştırmanın inceleme nesnesi olarak seçilmiştir. İncelenen eser, doküman incelemesi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizinde TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Ömer Asım Aksoy'un Atasözü ve Deyimler Sözlüğü, Hürriyet Gökdayı'nın "Türkçede Kalıp Sözler" adlı makalesi ve Semra Bayraktar'ın "Kalıp Sözler" adlı kitabından yararlanılmıştır. Kitapta geçen söz varlığı unsurları kitapta geçtiği cümle örnekleri içinde ve sayfa numarasıyla birlikte verilmiştir. Eserin okunabilirlik açısından incelenmesinde Ateşman (1997) tarafından Türkçeye uyarlanan okunabilirlik formülü ve Çetinkaya- Uzun (2010) tarafından hazırlanan okunabilirlik formülü kullanılmıştır. Öncelikle incelenen kitaptaki tümce, sözcük ve hece sayıları tespit edilmiş ve sonra formüller uygulanmıştır.

Çalışmada kullanılan formüller şunlardır:

OSU: Ortalama Sözcük Uzunluğu

OTU: Ortalama Tümce Uzunluğu

Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülü: 198,825 - (40,175 x OSU) - (2,610 x OTU)

Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülü: 118,823 - (25,987 x OSU) - (0,971 x OTU)

Bulgular, incelenen çocuk edebiyatı eserinde atasözlerine oranla deyimlerin ve kalıp sözlerin daha sık kullanıldığını göstermektedir. Okunabilirlikle ilgili bulgularda ise incelenen eserin Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre 77,532 okunabilirlik puanıyla kolay seviyede olduğu; Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre ise 45,898 okunabilirlik puanıyla eğitsel okuma düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. İncelenen eserde geçen deyim örnekleri şunlardır:

Tonların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim öçlüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68)

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

İncelenen eserde geçen atasözü:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

İncelenen eserde geçen kalıp söz örnekleri şunlardır:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi! (s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin okudukları, dinledikleri ve izledikleri metinler aracılığıyla söz varlıklarını zenginleştirmeleri, dil zevki kazanmaları ve dil bilinci geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Büyüdüm Ben! adlı çocuk kitabından seçilecek metinlerin ders kitabı yazarları tarafından dinleme/izleme, konuşma, okuma etkinliklerinde kullanılması; öğrencilerin sözcük dağarcıklarının gelişmesine, Türkçenin anlatım olanaklarını fark etmelerine, dil zevki kazanmalarına ve dil bilinci oluşturmalarına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, çocuk edebiyatı, söz varlığı, okunabilirlik, Şermin Yaşar.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

An Examination of Şermin Yaşar's Büyüdüm Ben in Terms of Vocabulary and Readability

Introduction

Language, in addition to being a grammatical system, also serves as an indicator and a component of the cultural universe. In this context, Turkish likewise functions as an indicator of the Turkish cultural universe. The important structures of Turkish that possess a cultural representational function constitute the vocabulary of the language. Aksan (2018, p. 15) defines vocabulary as follows: "It should not be considered merely as symbols, codes, or, in linguistic terminology, signs formed by the combination of certain sounds in a language, but also as the conceptual world of the society speaking that language, the creator of its material and spiritual culture, and a reflection of its worldview." The elements that constitute the vocabulary of a language include basic vocabulary, idioms, proverbs, formulaic expressions, reduplications, fixed expressions, terms, and similar linguistic units.

In the development of vocabulary, the lexical elements found in the texts children read contribute to the enrichment of their vocabulary. "Children's books provide children, beginning from an early age, with a rich linguistic environment appropriate to their development; they improve language awareness, sensitivity, and vocabulary" (Çer, 2020, p. 169). Kurudayıoğlu and Soysal (2016) emphasize that the development of students' vocabulary is critically important for the effectiveness of both comprehension skills (understanding what they read or listen to) and expression skills (oral and written expression). Therefore, beginning from the age of one, children should encounter texts that are appropriate to their nature, interests, needs, and linguistic and semantic worlds, and that reflect the beauty and expressive possibilities of Turkish (Sever, 2007).

An individual's vocabulary plays an important role in reading and reading comprehension. The concept of readability is also a term related to the concepts of reading and comprehension. According to Ateşman (1997), readability refers to the degree to which texts are easy or difficult for a reader to understand. Readability has a multidimensional structure, and there are many variables that affect this process. Çetinkaya (2010, p. 13) identifies 11 factors that influence the readability of a text.

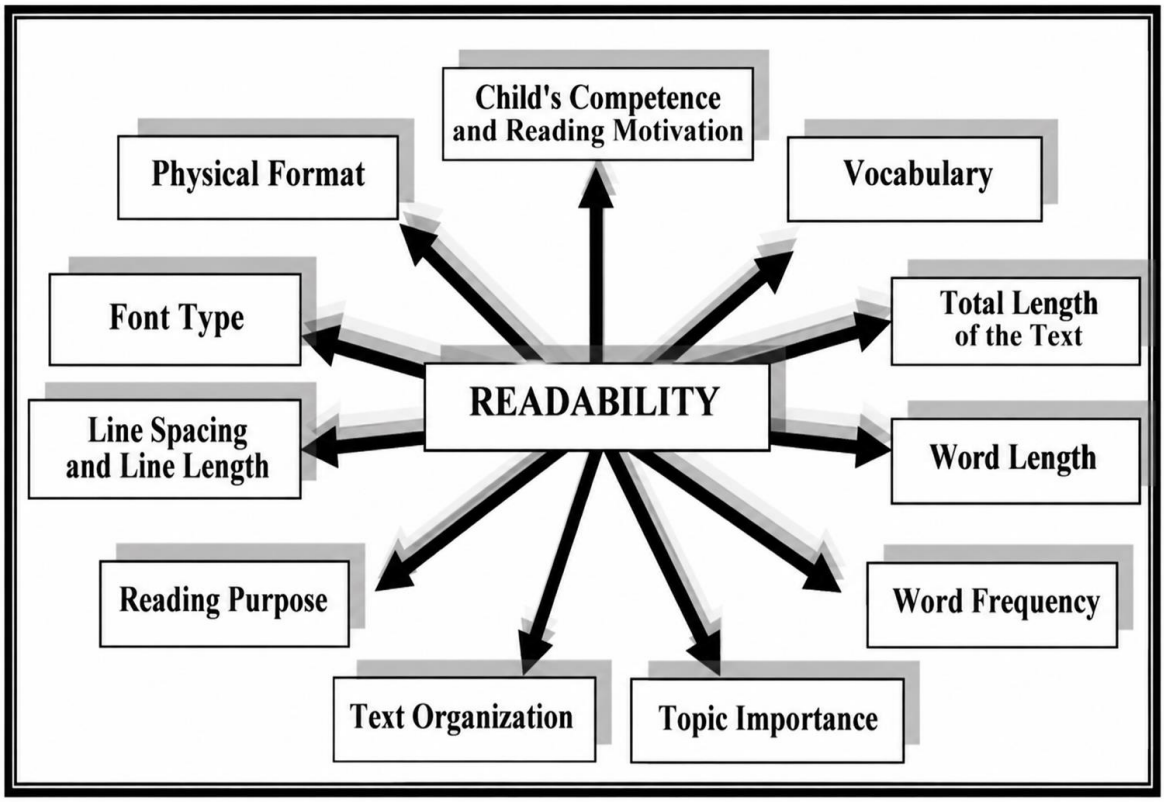

Figure 1: The Concept of Readability (Çetinkaya, 2010)

Readability formulas are predictive tools that aim to define and classify texts according to their level of reading difficulty or ease based on their structural characteristics (Çetinkaya, 2010, p. 40). The formula used in this study and developed by Ateşman (1997) is the first readability formula developed for Turkish. The other Turkish readability formula used in this study was developed by Çetinkaya-Uzun (2010).

The Turkish Language Curriculum (MEB, 2024) aims to enable students to enrich their vocabulary on the basis of what they read, listen to, and watch, thereby developing their appreciation of language and attaining linguistic awareness. The development of linguistic awareness and linguistic depth cannot be considered independently of the formation of cultural identity and an awareness of civilization. Vocabulary and its constituent elements, including idioms, proverbs, and other lexical elements, occupy an important place in the creation of children's literature. Children acquire and enrich the vocabulary elements of their mother tongue in educational settings through works of children's literature (Baş, 2010). In this context, the primary aim of the present study is to determine the functional use and readability of the vocabulary containing cultural codes in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben! within the continuity of Turkish cultural codes. The sub-objectives determined in accordance with the primary aim of the study are as follows:

1. What idioms are found in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben!?
2. What proverbs are found in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben!?
3. What formulaic expressions are found in Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben!?
4. What is the readability level of Şermin Yaşar's children's book Büyüdüm Ben! according to the readability formulas developed by Ateşman (1997) and Çetinkaya-Uzun (2010)?

Method

Research Design

This research is a qualitative study in which the document analysis method was employed. Since document analysis encompasses the processes of locating, reading, taking notes on, and evaluating sources for a specific purpose, it also involves the analysis of written materials containing information about the phenomenon or phenomena intended to be investigated (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Object of Analysis

In this study, Şermin Yaşar's children's literature book entitled Büyüdüm Ben! was selected as the object of analysis. Information regarding the work examined is presented in Table 1.

Table 1. Information About the Work Examined

Author of the Work	**Title of the Work**	**Publisher**	**Year of Publication / Edition Number**	**Number of Pages**
Şermin Yaşar	Büyüdüm Ben	Kronik Kitap	2026 / 1st Edition	152

Data Collection and Analysis

In identifying the vocabulary elements (idioms, proverbs, and formulaic expressions) found in the children's book examined, the TDK Dictionary of Proverbs and Idioms, Ömer Asım Aksoy's Dictionary of Proverbs and Idioms, Hürriyet Gökdayı's article entitled "Formulaic Expressions in Turkish", and Semra Bayraktar's book entitled "Formulaic Expressions" were consulted. In examining the work in terms of readability, the readability formula adapted for Turkish by Ateşman (1997) and the readability formula developed by Çetinkaya-Uzun (2010) were used. First, the numbers of sentences, words, and syllables in the book examined were determined, and then the following formulas were applied.

Formulas used in the study:

Ateşman (1997) Readability Formula: 198.825 - (40.175 × AWL) - (2.610 × ASL)

AWL: Average Word Length

ASL: Average Sentence Length

Table 2. Ateşman (1997) Readability Levels

Readability Score	Readability Level
90-100	Very Easy
70-89	Easy
50-69	Moderate
30-49	Difficult
1-29	Very Difficult

Çetinkaya-Uzun (2010) Readability Formula: 118.823 - (25.987 × AWL) - (0.971 × ASL)

AWL: Average Word Length

ASL: Average Sentence Length

Table 3. Çetinkaya-Uzun (2010) Readability Levels

Readability Score	**Readability Level**	**Educational Level**
0-34	Frustration Reading	10, 11, 12th Grade
35-50	Instructional Reading	8, 9th Grade
51+	Independent Reading	5, 6, 7th Grade

Findings on the Vocabulary of the Examined Book

Vocabulary encompasses proverbs, idioms, reduplications, intensifiers, terms, foreign words, and formulaic expressions. In this study, Büyüdüm Ben!, a children's book written by Şermin Yaşar, who has produced numerous works in the field of children's literature, was examined in terms of idioms, proverbs, and formulaic expressions. The data obtained in the study are presented below.

Idioms:

Tonların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

..., biri çağırırsa takılır peşine gider! (s. 7)

Evde tek kalırsa evi başımıza yıkar. (s. 7)

...annemle babam daha çok çalışmak zorunda kalmışlar. (s. 9)

Pazarları tüm gün annemle ve babamla baş başa vakit geçirme fırsatım oluyor. (s.10)

Biraz annemin telefonundan, biraz babamın telefonundan oyun oynuyorum. Hak geçmesin. (s. 10)

Yani işte böyle aynı şehirde birbirimize hasret geçiyor günler. (s. 12)

Buna bile ses çıkarmazdım. (s.12)

Onlar on parmağında on marifet birini arıyorlardı. (s. 14)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim çlüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

… ama suçu benim üstüme attılar. (s. 14)

… ama başları her sıkıştığında beni ona bırakırlar. (s.15)

Büyüklerin işine niye karışıyormuşum! (s. 19)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Kendimi tutmayı bıraktım, sonraki teneffüs koşa koşa bahçeye çıktım. (s. 33)

O gün son dersi iple çektim. (s. 34)

Biraz telefonla oynadım, kafamı dağıttım. (s. 35)

Güzel bilgi, yazdım aklıma. (s. 36)

Madem iş başa düştü, baş edeceğiz bu işlerle… (s. 37)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Evde bahsi bile geçmedi (s. 62).

Bir kere yalan söyleyince hep söylüyorsun, çorap söküğü gibi geliyor arkası. (s. 63)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68).

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

… evde çoluk çocuk var, hepsi benim yolumu bekler öğretmenim, daha yemek yapacağım. (s. 108)

Meğer burnumuzun dibinde dünyanın en iyi kalpli kadını varmış da bilmiyormuşuz. (s. 120)

Benim derdim başımdan aşmış, onları mı dinleyeyim? (s. 122)

Sözümü yabana atma evladım, diyordu. (s. 124)

Atasözü:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

Kalıp sözler:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Sağ olsunlar. (s. 15)

Hadi ! (s. 28)

Aaaa, siz kusura bakmayın asıl, uyandırdım çok özür dilerim (s. 56)

Ne kadar da bilgilisin maşallah çocuklar hakkında. (s. 57)

Of Allah'ım offf neler yapıyordum … (s. 57)

Çok teşekkür ederim, sizi Allah çıkarttı karşıma. (s. 57)

Rica ederim ne demek ne demek. (s. 57)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

…Ve karşılığında ne istediğini sor lütfen. Offf Allah'ım inşallah kabul eder. (s. 96)

İnşallah dedim ve …(s. 96)

Eli öpülesi (s. 97)

Sırası mı şimdi? (s. 102)

Nazar değmesin. (s. 104)

… canım sıkkındı, çok sıkkın. (s. 106)

Eline sağlık evladım. (s. 117)

Afiyet olsun da benim…(s. 117)

O kadını bana Allah gönderdi, diyor. (s. 118)

Çok yüce gönüllü, çok nur yüzlü, derya gönüllü, melek gibi kadın. (s. 118)

Eline sağlık evladım. (s. 121)

Sabah ola hayrola… (s. 126)

Zahmet vermeyeyim. (s. 133)

Buyurun evladım, hoş geldiniz. (s. 134)

Çok memnun oldum efendim. (s. 134)

Estağfurullah, teveccühünüz. (s. 135)

Ne alaka yaaa! (s. 140)

Findings on the Readability Level of the Examined Book

First, the number of sentences, words, and syllables in the examined book was calculated. The readability formulas developed by Ateşman (1997) and Çetinkaya-Uzun (2010) were then applied to the data obtained, and the results are presented in tables.

Table 4. Ateşman (1997) Readability Score of the Children's Book *Büyüdüm Ben!*

Calculation Step	**Formula**	**Calculation**
Average Sentence Length (ASL)	Total Number of Words / Total Number of Sentences	7,714
Average Word Length (AWL)	Total Number of Syllables / Total Number of Words	2,518
Readability Formula	198.825 – 40.175 × AWL – 2.610 × ASL	77,532
Readability Level		Easy

When Table 4 is examined, it is determined that the children's literature book analyzed is at the easy level according to Ateşman's (1997) readability formula.

Table 5. Çetinkaya-Uzun (2010) Readability Score of the Children's Book *Büyüdüm Ben!*

Calculation Step	**Formula**	**Calculation**
Average Sentence Length (ASL)	Total Number of Words / Total Number of Sentences	7,714
Average Word Length (AWL)	Total Number of Syllables / Total Number of Words	2,518
Readability Formula	118.823 – 25.987 x AWL – 0,971x ASL	45,898
Readability Level		Instructional Reading Level

When Table 5 is examined, it is seen that the work is at the Instructional Reading Level according to the Çetinkaya-Uzun (2010) readability formula.

Conclusion

Idioms are fixed expressions used to convey a particular concept or meaning. The work examined was found to be rich in idiomatic expressions. Proverbs are important elements of vocabulary in which the observations, experiences, and accumulated knowledge acquired by a society over centuries are expressed concisely; they also reflect national culture and the expressive power of a language. In Şermin Yaşar's work written for children, one proverb was identified.

Formulaic expressions, which are frequently used in contexts such as greeting, asking after someone's well-being, congratulating, apologizing, and thanking, are also used extensively in the work examined. It was observed that idioms and formulaic expressions are used more frequently than proverbs in the work.

Studies examining vocabulary elements in works written for children have likewise found that idioms and formulaic expressions are used frequently, whereas proverbs are used relatively rarely (Aktaş, 2016; Uzuner Yurt, 2016; Ziya, 2019; Çetinkaya, 2020; Uz & Özcan, 2020; Kumaş, 2021; Ay, 2021; Metin, 2022; Evler & Aksoy, 2024; Arıcı & Yalçın, 2024). Works of children's literature play an important role in helping children acquire the vocabulary of their mother tongue. In this context, it is considered that the work examined may contribute to the development of the vocabulary of middle school students and may also be used to provide example sentences in vocabulary instruction.

Another important factor in enabling children to enjoy the books they read and comprehend what they read is the level of readability. In this context, Şermin Yaşar's children's literature work Büyüdüm Ben! was examined in terms of the readability formulas developed by Ateşman (1997) and Çetinkaya-Uzun (2010). The work examined was found to be at the easy level, with a score of 77.532 according to Ateşman's (1997) readability formula, and at the Instructional Reading Level, with a score of 45.898 according to the Çetinkaya-Uzun (2010) readability formula. There are also studies in which works of children's literature have been examined in terms of readability (Teke, 2016; Kayabaşı, Yılmaz & Doyumğaç, 2016; Sağlam, İnce & Eker, 2018; Tekşan & Çinpolat, 2020; Güder & Bilgen, 2021; Nergiz & Er Aydemir, 2025).

The Turkish Language Curriculum aims to enable students to enrich their vocabulary, develop an appreciation for language, and enhance their linguistic awareness through the texts they read, listen to, and watch. In line with this objective, it is anticipated that texts selected from the children's book Büyüdüm Ben! and used by textbook authors in listening/viewing, speaking, and reading activities will contribute to the development of students' vocabulary, help them recognize the expressive possibilities of Turkish, foster an appreciation for language, and support the development of linguistic awareness.

.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

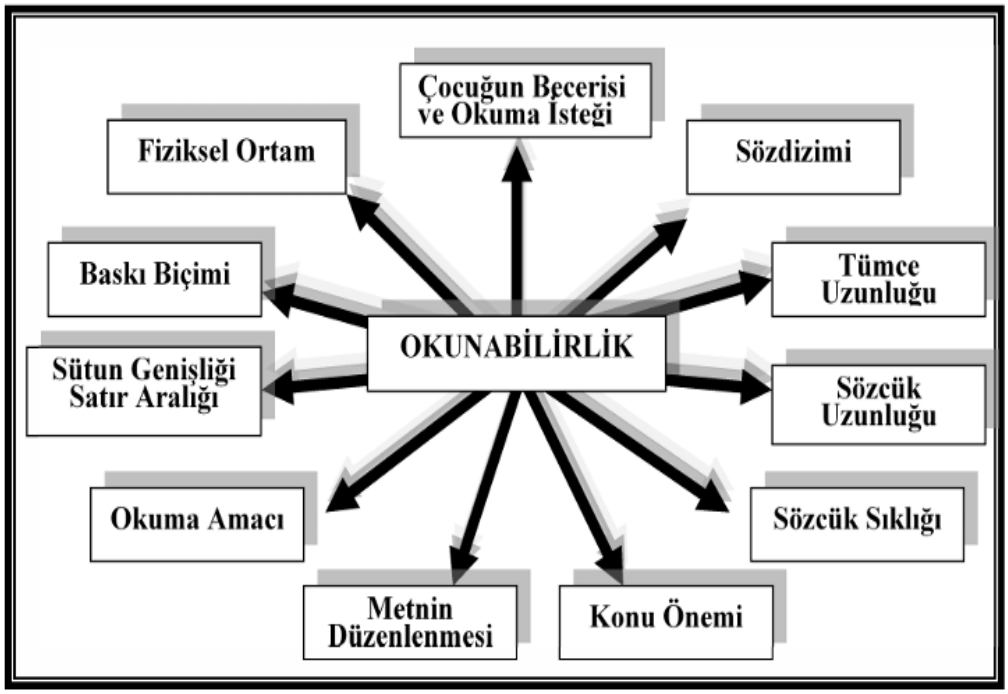
ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben Adlı Eserinin Söz Varlığı ve Okunabilirlik Açısından İncelenmesi

Giriş

Dil, dilbilgisel veri olmanın yanı sıra kültür evreninin göstergesi ve birleşeni olma özelliği de taşımaktadır. Bu bağlamda Türkçe de Türk kültür evreninin göstergesi olmaktadır. Türkçenin kültürel temsil özelliğine sahip önemli yapılar, Türkçenin söz varlığını oluşturmaktadır. Aksan (2018, s. 15) söz varlığını "sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar, ya da dil bilimindeki terimiyle göstergeler, olarak değil aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yaratıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir." şeklinde tanımlamaktadır. Bir dilin söz varlığını oluşturan unsurlar temel söz varlığı, deyimler, atasözleri, kalıp sözler, ikilemeler, kalıplaşmış sözler, terimler vb. olarak belirtilmektedir.

Söz varlığının gelişmesinde çocukların okudukları metinlerde bulunan söz varlığı unsurları, onların söz varlığının zenginleşmesine katkı sağlamaktadır. "Çocuk kitapları, erken dönemden başlayarak çocuklara onların gelişimlerine uygun zengin bir dil çevresi sunar; dil bilincini, duyarlığını ve söz varlığını geliştirir." (Çer, 2020, s. 169). Kurudayıoğlu & Soysal (2016), öğrencilerin söz varlığı gelişiminin, hem anlama (okuduğunu/dinlediğini kavrama) hem de anlatma (sözlü/yazılı ifade) becerilerinin etkililiği açısından kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, çocukları bir yaşından başlayarak onların doğasına, ilgi ve gereksinmelerine, dil ve anlam evrenlerine uygun, Türkçenin güzelliğini ve anlatım olanaklarını yansıtan metinlerle karşılaşması gerekmektedir (Sever, 2007). Kişinin sahip olduğu söz varlığı okuma, okuduğunu anlamasında önemli bir yere sahiptir. Okunabilirlik kavramı da okuma ve anlama kavramı ile ilişkili bir terimdir. Ateşman'a (1997) göre okunabilirlik, okuyan tarafından metinlerin kolay ya da güç anlaşılır olma durumudur. Okunabilirlik çok boyutlu bir yapıya sahip olup bu süreci etkileyen pek çok değişken bulunmaktadır. Çetinkaya (2010, s. 13) metnin okunabilirliğini etkileyen 11 etmenden söz etmektedir.

Şekil 1: Okunabilirlik Kavramı (Çetinkaya, 2010)

Okunabilirlik formülleri, metnin yapısal özelliklerinden yola çıkarak metinleri okuma zorluklarına veya kolaylıklarına göre tanımlamayı ve sınıflandırmayı amaçlayan kestirim araçlarıdır (Çetinkaya, 2010, s. 40). Bu araştırmada kullanılan ve Ateşman (1997) tarafından geliştirilen formül Türkçe için geliştirilmiş ilk okunabilirlik formülüdür. Bu araştırmada kullanılan diğer Türkçe okunabilirlik formülü ise Çetinkaya-Uzun (2010)'a aittir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB 2024), öğrencilerin okuduklarından, dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle söz varlıklarını zenginleştirerek dil zevklerini geliştirmeleri ve dil bilincine ulaşmaları amaçlanmaktadır. Dil bilincinin ve dilsel derinliğin gelişimi, kültürel kimlik ve medeniyet bilincinin oluşumundan bağımsız biçimde değerlendirilemez. Söz varlığı ve söz varlığının unsurları olan deyimler, atasözleri ve diğer unsurlar, çocuk edebiyatı ürünlerinin oluşturulmasında önemli bir yere sahiptir. Çocuklar ana dillerinde yer alan söz varlığı unsurlarını eğitim ortamında, çocuk edebiyatı ürünlerinden kazanarak ve zenginleştirmektedir (Baş, 2010). Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, Türk kültür kodlarının devamlılığında Şermin Yaşar'ın "Büyüdüm Ben" adlı çocuk kitabının içerisindeki kültür kodlarını barındıran söz varlığının işlevsel kullanımını ve okunabilirliğini belirlemektir. Çalışmanın temel amacına bağlı olarak belirlenen alt amaçlar ise şunlardır:

1. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabında yer alan deyimler nelerdir?

2. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabında yer alan atasözleri nelerdir?

3. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabında yer alan kalıp sözler nelerdir?

4. Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben adlı çocuk kitabının Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik düzeyi nedir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel bir çalışma olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsadığından araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini de içine almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

İnceleme Nesnesi

Bu araştırmada Şermin Yaşar'ın "Büyüdüm Ben!" isimli çocuk edebiyatı kitabı araştırmanın inceleme nesnesi olarak seçilmiştir. İncelenen esere ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. İncelenen Esere İlişkin Bilgiler

Eserin Yazarı	**Eserin Adı**	**Yayınevi**	**Basım Yılı/ Baskı Sayısı**	**Sayfa Sayısı**
Şermin Yaşar	Büyüdüm Ben	Kronik Kitap	2026 / 1. Baskı	152

Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

İncelenen çocuk kitabında yer alan söz varlığı ögelerinin (deyimler, atasözleri, kalıp sözler) belirlenmesinde TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Ömer Asım Aksoy'un Atasözü ve Deyimler Sözlüğü, Hürriyet Gökdayı'nın "Türkçede Kalıp Sözler" adlı makalesi ve Semra Bayraktar'ın "Kalıp Sözler" adlı kitabından yararlanılmıştır. Eserin okunabilirlik açısından incelenmesinde Ateşman (1997) tarafından Türkçeye uyarlanan okunabilirlik formülü ve Çetinkaya- Uzun (2010) tarafından hazırlanan okunabilirlik formülü kullanılmıştır. Öncelikle incelenen kitaptaki tümce, sözcük ve hece sayıları tespit edilmiş ve sonra aşağıdaki formüller uygulanmıştır.

Çalışmada kullanılan formüller:

Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülü: 198,825 - (40,175 x OSU) - (2,610 x OTU)

OSU: Ortalama Sözcük Uzunluğu

OTU: Ortalama Tümce Uzunluğu

Tablo 2. Ateşman (1997) Okunabilirlik Seviyeleri

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
90-100	Çok Kolay
70-89	Kolay
50-69	Orta
30-49	Zor
1-29	Çok zor

Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülü: 118,823 - (25,987 x OSU) - (0,971 x OTU)

OSU: Ortalama Sözcük Uzunluğu

OTU: Ortalama Tümce Uzunluğu

Tablo 3. Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Seviyeleri

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Seviyesi
0-34	Engelli okuma	10, 11, 12. Sınıf
35-50	Eğitsel okuma	8, 9. sınıf
51+	Bağımsız okuma	5, 6, 7. Sınıf

İncelenen Kitabın Söz Varlığına İlişkin Bulgular

Söz varlığı atasözlerini, deyimleri, ikilemeleri, pekiştirmeleri, terimleri, yabancı kelimeleri, kalıp sözleri de kapsamaktadır. Bu çalışmada çocuk edebiyatı alanında birçok eseri bulunan Şermin Yaşar'ın çocuklara yönelik yazdığı Büyüdüm Ben! eseri deyim, atasözü ve kalıp sözler açısından incelenmiştir. Çalışmada elde edilen veriler aşağıda verilmiştir.

Deyimler:

Tonların gözünde ben başının çaresine bakamayan, hiçbir şeyden anlamayan, beceriksiz, aklı bir karış havada -dur bakayım nasıldı o- ağzı açık ayran budalası bir şeyim! (s. 7)

..., biri çağırırsa takılır peşine gider! (s. 7)

Evde tek kalırsa evi başımıza yıkar. (s. 7)

...annemle babam daha çok çalışmak zorunda kalmışlar. (s. 9)

Pazarları tüm gün annemle ve babamla baş başa vakit geçirme fırsatım oluyor. (s.10)

Biraz annemin telefonundan, biraz babamın telefonundan oyun oynuyorum. Hak geçmesin. (s. 10)

Yani işte böyle aynı şehirde birbirimize hasret geçiyor günler. (s. 12)

Buna bile ses çıkarmazdım. (s.12)

Onlar on parmağında on marifet birini arıyorlardı. (s. 14)

Hepsinde elimden geleni yapsam ve hepsini yapabildiğim çlüde iyi yapsam bence yeterli…(s. 14)

... ama suçu benim üstüme attılar. (s. 14)

... ama başları her sıkıştığında beni ona bırakırlar. (s.15)

Büyüklerin işine niye karışıyormuşum! (s. 19)

Canım oyun oynamak istiyordu ama büyüdüğüme göre oyun işlerini de bırakmam gerekiyormuş gibi geldi. (s. 33)

Kendimi tutmayı bıraktım, sonraki teneffüs koşa koşa bahçeye çıktım. (s. 33)

O gün son dersi iple çektim. (s. 34)

Biraz telefonla oynadım, kafamı dağıttım. (s. 35)

Güzel bilgi, yazdım aklıma. (s. 36)

Madem iş başa düştü, baş edeceğiz bu işlerle… (s. 37)

Silip süpürdüm bütün sorular. (s.39)

Yoksa dedim mi? Hay dilimi eşek arısı soksaydı! (s. 61)

Evde bahsi bile geçmedi (s. 62).

Bir kere yalan söyleyince hep söylüyorsun, çorap söküğü gibi geliyor arkası. (s. 63)

Yalanım çığ gibi büyüyordu resmen (s. 68).

Gerçekten ucuz atlatmıştım. (s. 74)

Kadriye Öğretmen Hanım Teyze beni lafa tuttun, üşüttüm bak…(s. 80)

Hay aklınla bin yaşa! (s. 83)

Bu işin suyu çıktı evladım, dön vakit varken. (s. 97)

… evde çoluk çocuk var, hepsi benim yolumu bekler öğretmenim, daha yemek yapacağım. (s. 108)

Meğer burnumuzun dibinde dünyanın en iyi kalpli kadını varmış da bilmiyormuşuz. (s. 120)

Benim derdim başımdan aşmış, onları mı dinleyeyim? (s. 122)

Sözümü yabana atma evladım, diyordu. (s. 124)

Atasözü:

Üzümünü ye bağını sorma atasözü, uygulamalı olarak yaşanıyordu resmen evimizde. (s. 62)

Kalıp sözler:

Tebrikler! Bir bebeğiniz olacak. (s. 5)

Sağ olsunlar. (s. 15)

Hadi ! (s. 28)

Aaaa, siz kusura bakmayın asıl, uyandırdım çok özür dilerim (s. 56)

Ne kadar da bilgilisin maşallah çocuklar hakkında. (s. 57)

Of Allah'ım offf neler yapıyordum … (s. 57)

Çok teşekkür ederim, sizi Allah çıkarttı karşıma. (s. 57)

Rica ederim ne demek ne demek. (s. 57)

Çıplak mı açacaktım kapıyı? Allah Allah! (s. 78)

Hadi yaa! (s. 83)

Nerden çıktı şimdi!(s. 85)

Hoş geldin. (s. 87)

Teşekkür ederim abicim, acelem var. (s. 87)

Seni seviyorum. (s. 90)

…Ve karşılığında ne istediğini sor lütfen. Offf Allah'ım inşallah kabul eder. (s. 96)

İnşallah dedim ve …(s. 96)

Eli öpülesi (s. 97)

Sırası mı şimdi? (s. 102)

Nazar değmesin. (s. 104)

… canım sıkkındı, çok sıkkın. (s. 106)

Eline sağlık evladım. (s. 117)

Afiyet olsun da benim…(s. 117)

O kadını bana Allah gönderdi, diyor. (s. 118)

Çok yüce gönüllü, çok nur yüzlü, derya gönüllü, melek gibi kadın. (s. 118)

Eline sağlık evladım. (s. 121)

Sabah ola hayrola… (s. 126)

Zahmet vermeyeyim. (s. 133)

Buyurun evladım, hoş geldiniz. (s. 134)

Çok memnun oldum efendim. (s. 134)

Estağfurullah, teveccühünüz. (s. 135)

Ne alaka yaaa! (s. 140)

İncelenen Kitabın Okunabilirlik Düzeyine İlişkin Bulgular

İncelenen kitabın önce tümce sayısı, sözcük sayısı, hece sayısı hesaplanmıştır. Elde edilen verilere Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülü uygulanmış ve sonuçlar tablolar şeklinde verilmiştir.

Tablo 4. Büyüdüm Ben Adlı Çocuk Kitabının Ateşman (1997) Okunabilirlik Puanı

Hesaplama Adımı	**Formül**	**Hesaplama**
Ortalama Tümce Uzunluğu (OTU)	Toplam sözcük sayısı / Toplam tümce sayısı	7,714
Ortalama Sözcük Uzunluğu (OSU)	Toplam hece sayısı / Toplam sözcük sayısı	2,518
Okunabilirlik Formülü	198.825 – 40.175 × OSU – 2.610 × OTU	77,532
Okunabilirlik Düzeyi		Kolay

Tablo 4 incelendiğinde Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre incelenen çocuk edebiyatı kitabının kolay seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Büyüdüm Ben Adlı Çocuk Kitabının Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Puanı

Hesaplama Adımı	**Formül**	**Hesaplama**
Ortalama Tümce Uzunluğu (OTU)	Toplam sözcük sayısı / Toplam tümce sayısı	7,714
Ortalama Sözcük Uzunluğu (OSU)	Toplam hece sayısı / Toplam sözcük sayısı	2,518
Okunabilirlik Formülü	118.823 – 25.987 x OSU – 0,971x OTU	45,898
Okunabilirlik Düzeyi		Eğitsel okuma

Tablo 5'e bakıldığında ise eserin Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre eğitsel okuma düzeyinde olduğu görülmektedir.

Sonuç

Deyimler, bir kavramı belirtmek için kullanılan kalıplaşmış anlatım kalıplarıdır. İncelenen eserin deyimler açısından zengin olduğu görülmektedir. Atasözleri, bir toplumun yüzyıllar boyunca edindiği gözlem, deneyim ve birikimlerin özlü bir anlatımla dile getirildiği; millî kültürü ve anlatım gücünü yansıtan önemli söz varlığı unsurlarıdır. Şermin Yaşar'ın çocuklara yönelik kaleme aldığı eserinde bir tane atasözü tespit edilmiştir. Selamlaşma, hâl hatır sorma, kutlama, özür dileme, teşekkür etme gibi bağlamlarda oldukça sık kullanılan kalıp sözler incelenen eserde de sıkça kullanılmıştır. İncelenen eserde deyimlerin ve kalıp sözlerin kullanımının atasözlerinin kullanımına göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Çocuklara yönelik eserlerdeki söz varlığı unsurlarını inceleyen çalışmalarda da deyim ve kalıp sözlerin sık kullanıldığı ancak atasözlerinin az kullanıldığı tespit edilmiştir (Aktaş, 2016; Uzuner Yurt, 2016; Ziya, 2019; Çetinkaya, 2020; Uz & Özcan, 2020; Kumaş, 2021; Ay, 2021; Metin, 2022; Evler & Aksoy, 2024; Arıcı & Yalçın, 2024). Çocuk edebiyatı eserleri çocuklara ana dilinin söz varlığının kazandırılmasında önem taşımaktadır. Bu bağlamda incelenen eserin ortaokul düzeyindeki öğrencilerin söz varlığının geliştirilmesine katkı sağlayabileceği ve söz varlığı öğretiminde örnek cümleler olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Çocukların okuduğu kitaplardan zevk alması ve okuduğunu anlaması açısından diğer önemli bir nokta ise okunabilirlik düzeyidir. Bu bağlamda Şermin Yaşar'ın Büyüdüm Ben! adlı çocuk edebiyatı eseri Ateşman (1997) ve Çetinkaya- Uzun (2010) okunabilirlik formülleri açısından ele alınmıştır. İncelenen eser Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre 77, 532 puan ile kolay, Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre ise 45,898 puan ile eğitsel okuma düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Çocuk edebiyatı eserlerinin okunabilirlik açısından ele alındığı çalışmalar bulunmaktadır (Teke, 2016; Kayabaşı, Yılmaz & Doyumğaç, 2016; Sağlam, İnce & Eker, 2018; Tekşan & Çinpolat, 2020; Güder ve Bilgen, 2021; Nergiz & Er Aydemir, 2025).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin okudukları, dinledikleri ve izledikleri metinler aracılığıyla söz varlıklarını zenginleştirmeleri, dil zevki kazanmaları ve dil bilinci geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Büyüdüm Ben! adlı çocuk kitabından seçilecek metinlerin ders kitabı yazarları tarafından dinleme/izleme, konuşma, okuma etkinliklerinde kullanılması; öğrencilerin sözcük dağarcıklarının gelişmesine, Türkçenin anlatım olanaklarını fark etmelerine, dil zevki kazanmalarına ve dil bilinci oluşturmalarına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

References

Aksan, D. (2018). *Türkçenin sözvarlığı*. Bilgi Yayınevi.

Aksoy, Ö. A. (2020). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü 1-2.* İnkılap Kitabevi.

Aktaş, E. (2016). Okuma Eğitimi Açısından Sevim Ak'ın Çocuk Öykülerinde Söz Varlığı. *Milli Eğitim Dergisi*, *45*(210), 539-562. https://izlik.org/JA46EH62ZF

Arıcı, A. ve Yalçın, G. (2024). Şermin Yaşar'ın "Para Ağacı" eserinde atasözleri ve deyimlerin varlığı. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 24(2) 653-684, https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1332311

Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *A.Ü. TÖMER Dil Dergisi*. 58, 171–174.

Ay, M. (2021). *Aytül Akal'ın çocuk romanlarının söz varlığı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları,* (27), 137-159.

Bayraktar, S. (2022). *Kalıp sözler: Özellikleri, sınıflandırılması, kültürel göstergeleri, yabancı dil öğretimindeki yeri.* Türk Dil Kurumu Yayınları.

Çer, E. (2020). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Çocuk Kitaplarının Tasarım, İçerik ve Eğitsel Özelliklerine Yönelik Yeterliklerinin İncelenmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 168-186. https://doi.org/10.31464/jlere.611644

Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetinkaya, G. ve Uzun, L. (2010). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik özellikleri, *Türkçe ders kitabı çözümlemeleri*, (Edt. Hakan Ülper), Ankara: Pegem Yayınları.

Çetinkaya, S. (2020). *Ayla Çınaroğlu'nun masal ve hikâyelerinin Türkçe öğretimi bağlamında söz varlığı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Evler, D., & Aksoy, E. (2024). Şermin Yaşar'ın Çocuklara Yönelik Eserlerinde Söz Varlığı. *SEBED*, *2*(1), 1-15. https://izlik.org/JA59ZK43SY

Gökdayı, H. (2008). Formulaic Expressions in Turkish. *Bilig*, *44*, 89-110. https://izlik.org/JA96GT64JP

Güder, O., & Bilgen, M. (2021). Matematik Korsanları Hikâye Setinin Okunabilirlik Düzeyi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, *60*, 273-301. https://doi.org/10.21764/maeuefd.987203

Kayabaşı, B., Yılmaz, M., & Doyumğaç, İ. (2016). Examination of Mustafa Ruhi Sirin's Stories in Terms of Readability. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, *6*(2), 323-343. https://doi.org/10.17984/adyuebd.306772

Kumaş, Z. (2021). *Süleyman Bulut'un çocuk romanlarında söz varlığı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kurudayıoğlu, M. & Soysal, T. (2016). Cumhuriyet dönemi ilkokul Türkçe dersi öğretim programlarının söz varlığının geliştirilmesi açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 559-598. https://doi.org/10.16916/aded.90932

MEB. (2024). *Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Metin, M. (2022). *Mustafa Orakçı'nın "Ünlülerle Bir Gün" kitap dizisinin söz varlığı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Nergiz, E. ve Er Aydemir, N. (2025). Hasan Kallimci'nin Balasagunlu Yusuf, Bilgin Şehzade, Anadolu'dan Yükselen Ses kitaplarının okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi,* 6(3), 298- 308. http://dx.doi.org/10.46321/bugu.1196

Sağlam, D., İnce, M., & Eker, C. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabının okunabilirlik seviyesi ve yaş düzeyine uygunluk açılarından değerlendirilmesi. Turkish Studies- Educational Sciences, 13(11), 1139-1151. Doi: 10.7827/TurkishStudies.13622.

Sever, S. (2007). Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır? *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Gelişmeler-Sorunlar, Çözüm Önerileri Sempozyum Kitabı* 04-06 Ekim 2006 içinde (s. 41-56). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Teke, S. (2016). *Çocuk edebiyatı yazarı Hasan Kallimci'nin öykülerinin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tekşan, K. ve Çinpolat, E. (2020). Miyase Sertbarut'un kitaplarının okunabilirlik düzeyleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi,* 8(3), 829-842.

Türk Dil Kurumu. (2009). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.* Ankara: TDK Yayını.

Uz, M. & Özcan, M. F. (2020). Behiç Ak'ın "Gülümseten Öyküler" Dizinindeki Hikâye Kitaplarının Kalıplaşmış Söz Varlığı Açısından İncelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 47,187-214

Uzuner Yurt, S. (2016). Aytül Akal`ın Gökyüzünde Balonlar Adlı Öykü Kitabının Söz Varlığı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *18*(1), 425-444. https://doi.org/10.17556/jef.61125

Yaşar, Ş. (2026). *Büyüdüm Ben!* Kronik Kitap.

Ziya, S. (2019). *Behiç Ak'ın çocuk romanlarının söz varlığı ve okunabilirlik yönünden değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.